

O netoleranci, hlouposti, domnělých a skutečných fašistech, škatulkování a nežádoucích efektech dobře míněných věcí

Každý jistě zná onu propagační kampaň proti neonacistům – „*Be kind to your local nazi*“ aneb „*Nebud' lhostejný! Pomoz najít svému místnímu náckovi nějakého koníčka.*“ Nevím, kdo tuto kampaň zahájil a financuje. Nevím, jestli si od toho slibuje nějaký opravdu výrazný efekt. Ale tato kampaň se mi líbila – pobavila mě typická česká mamina věšící prádlo na šňůru napnutou mezi rukama hajlujících nácků. Schválně píšu **líbila**, protože už se mi moc nelíbí.

O netoleranci a dalších výše uvedených věcech toho bylo napsáno a namluveno již opravdu mnoho. K tomu, abych sepsal další pokračování tohoto nekonečného upozorňování na hlupáky, k tomu, že se mi přestala líbit dozajista dobře míněná (a ostatně první skutečně viditelná) kampaň proti neonacistům, přispěla jedna docela malá příhoda z tramvaje...

Jel jsem jedničkou k nám na Petřiny. Byla sobota večer kolem osmé a na Kamenické nastoupil do tramvaje cikán. Ještě jsem zapomněl upozornit na jedno: já prostě **nebudu** používat slovo *Rom*, protože je to podivný novotvar, který vymyslel bůhví kdo a bůhví proč. Cikáni žijí v našich krajích již od nepaměti – a jestli ne od nepaměti, tak rozhodně několik staletí. (Mimochodem i Jára Cimrman pravil, že společně s praotcem Čechem přišli na Říp i praotcové Žid a Cikán). Vraťme se ale do zpola zaplněné tramvaje. Kromě dalších lidí v ní jela také rodina – muž, žena a jejich malá dcera, asi desetiletá. Rodinka celkem normální, rodiče asi kolem pětatřiceti, oblečení běžné, chování slušné. Otec rodiny, evidentně sportovec, byl ostříhán dohola. Cikán – sotva se zavřely dveře – pravil směrem k onomu muži *velmi* nahlas: „Dobrý den, pane fašisto!“

Přestal jsem číst a spolu s několika dalšími pasažéry jsem sledoval, co přijde. „To mluvíte na mě?“, otázal se muž, neboť byl k cikánovi původně otočen bokem. „Jo! S tebou, pane fašisto!“ (Jak je vidět, lze používat oslovení *pane* a zároveň oslovenému tykat. Zvláštní.) „Pane, já nejsem fašista! A nechci s vámi mluvit.“ (K oslovení *pane* je možno použít i vykání). Manželka i dcera sledovaly situaci se zřetelnými obavami. Pokračování rozhovoru se pokusím doslovně interpretovat.

„No jo, kdyby vás bylo 5 nebo víc, to byste si troufali, co, srabi fašistický!“ (Při těchto slovech si cikán začal pohrávat s hrozivě vypadajícím tupým nožem, který asi neustále nosí v kapse).

„Odpusťte si toho fašistu a nechte nás na pokoji, prosím. Nic vám neděláme.“

„Vychováváš děti tak, aby byly něco víc než my. My všichni jsme v tomhle blbým státě pronásledovaný! Neměl bych jít do zadního vozu, jako židi za války?!“ (Řekl jsem, že měl. Ale ne moc nahlas, ten nůž byl dost blízko. Stejně mě slyšel. Kdyby pohledy mohly zabíjet...).

„Já nikoho nepronásleduju. A navíc vás tady nikdo nenutí žít!“

„Nechte ty lidi na pokoji“, vložil jsem se do toho. „Když se vám tady nelíbí, odstěhujte se do Anglie. Jestli vás tam pustí.“ Vědomí boje za pravdu a pocit, že dostanu přes hubu, stávají obvykle velmi blízko sebe. A místo té Anglie jsem měl na mysli úplně jiné místo, které na mapě není a nebude. Není to země.

„!!! ... !!! ...!!!“ (To je prostě nereprodukovatelné a bylo to určeno všem cestujícím).

Mezitím jsme dojeli na Letenské náměstí. Rodina asi původně chtěla jet někam dál, ale rozhodli se vystoupit. Cikán za nimi. Poslední, co jsem viděl, byla plačící holčička a muž ustupující před cikánem, který vystoupil s nimi. Něco křičel a šerموval svou zbraní rodině před očima. Přistoupil k nim jakýsi muž středního věku, žena mu řekla pár slov, hromotluk odložil tašku a nůž-nenůž praštil cikána pěstí do obličeje. Rodina začala utíkat. Pak jsme se rozjeli. Celou cestu domů jsem přemýšlel o tom, kdo byl oběť a kdo viník. Mohou špatné zkušenosti s jedním holohlavcem být příčinou boje proti všem podobným? Mohou špatné zkušenosti s jedním cikánem způsobit vznik nějaké stupidní anti-cikánské organizace? Poznává se fašista pouze podle holé hlavy? Poznává se vůbec?

Ten „bojovník za práva cikánů“ byl bezpochyby blbec. A právě takoví jsou vždy nebezpeční. To on byl skutečný fašista a rasista, který hází všechny do jednoho pytle, to on byl agresivní. Ta rána na zastávce mu patřila stejně tak jako patří rány obuškem účastníkům neonacistických demonstrací, kteří tvrdí, že žádný holocaust nebyl, že to nebylo šest milionů židů, ale *nanejvýš* dva (to *opravdu* někteří z nich hlásají!). V Reflexu vychází rubrika „Poznej si svého nácka“; jsou to fotografie lidí, kteří se účastní demonstrací různých extremistických pravicových skupin. Zdaleka tam nejsou jen holohlaví vyřvávači. A tak jsem dospěl k přesvědčení, že z té kampaně proti náckům se „poučí“ asi hlavně ti, kteří prostě chtějí být agresivní. Těm totiž stačí, když se na někoho ukáže prstem a řekne se: *hele, toho je potřeba zničit*. Ta reklama má totiž jednu chybu – měli by tam hajlovat i jiní lidé než holohlavci. Kromě toho asi ani všichni fašisté nehajlují. Protože není-li každý cikán zločinec, každý vlasatec anarchista nebo metalista, každý učitel postižený svým povoláním, každý automechanik podvodník, každý muslim terorista atd., nemohou být všichni plešatí muži fašisté. Jak už jsem říkal – viděl jsem fašistu-cikána. A vlasů měl dost.

Všichni, kdo mě znají, vědí, že se o politiku nijak zvlášť nezajímám. Myslím, že jsem tolerantní. Ale za žádnou cenu **nebudu** tolerantní k netolerantním nebo dokonce agresivním lidem, ať už jsou to cikáni nebo třeba burzovní makléři jakékoli rasy a národnosti. Nejsem rasista. Víím, že se s cikány nejedná vždycky správně. Ale myslím, že je to proto, že se vžilo jakési podivné rozdělení lidí – výše než fakt, že člověk jako biologický jedinec se vyskytuje na této planetě v několika naprosto rovnocenných barevných podobách, se řadí rasa, národnost (a někdy i politická příslušnost). Mezi bílými a cikány se totiž všechna jednání odehrávají tak, že *za problémy můžou ti druzí*. Oni nás nemají rádi, a tak *my* je nebudeme mít rádi taky. *My* jsme ti dobří. A tak dále.

Měli bychom spolu jednat prostě tak, jako bychom byli barvoslepí. Stejný metr na všechny. Ale prosím – na každého **jednotlivě**, ne na skupiny! Nedostaneme-li se z toho, že musíme všechno rozdělit a rozškatulkovat, budeme pořád tam, kde jsme teď (tak trochu mi připadá, že je to ono místo, kam jsem posílal toho bojovníka s tupým nožem). Netahějme s sebou pořád to závaží pocitu, že *kdo není s námi, je proti nám* (a ať si to říká třeba i americký prezident).

O politice jsem ještě **nikdy** nepsal. A nebudu. Protože tohle **není** politika, ale mezilidské vztahy. Proto za incidenty v tramvaji (nebo jinde) neodsuzujeme skupiny, ale jednotlivce. Ten útočník byl především hlupák, cikán teprve až pak. A kdyby to byl třeba cukrář, nemohli bychom proto zavrhnout všechny cukráře. Hlupáky ale ano. Hlupáci nejsou skupina, hlupáci jsou mezi námi. Ale každý sám. Proto se s nimi dá bojovat. Někdy i pěstí.

Tedy toto jsem viděl a slyšel, vymyslel a sepsal. Doufám, že to bude pochopeno správně, čili že si to nepřečte a špatně nevyloží žádný hlupák, ať je třeba fialový.